Eesti elanikkonna usuline identiteet 2026

Laur Lilleoja, sotsioloog, uurimisprojekti juht

Usk muutuvas Eestis

Maailma religioosne maastik 2070

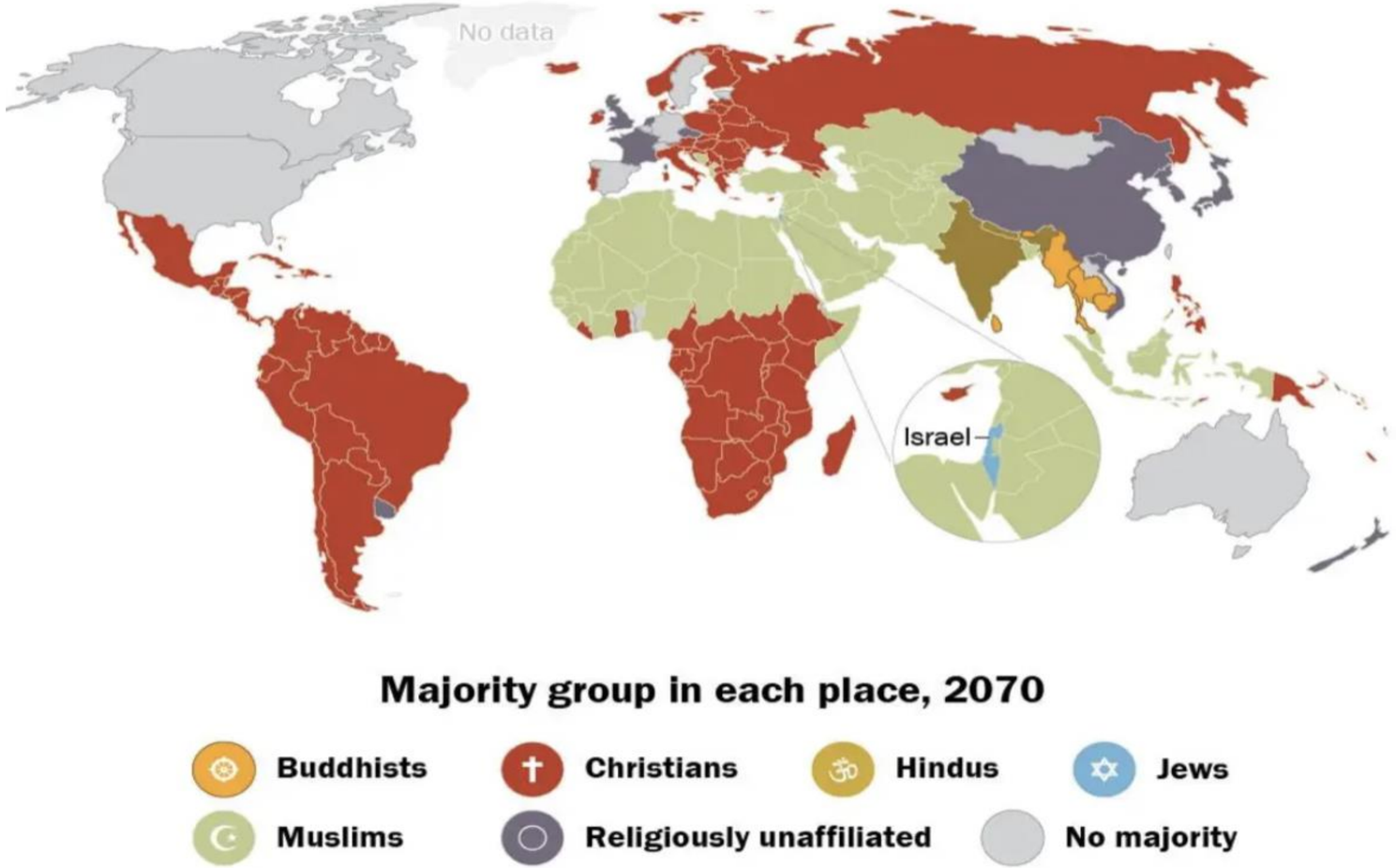
Pew Research Center'i projektsioon

2070

Maailma suurimad usurühmad

- moslemid 36%
- kristlased 29%
- usuliselt mitteseotud 17%

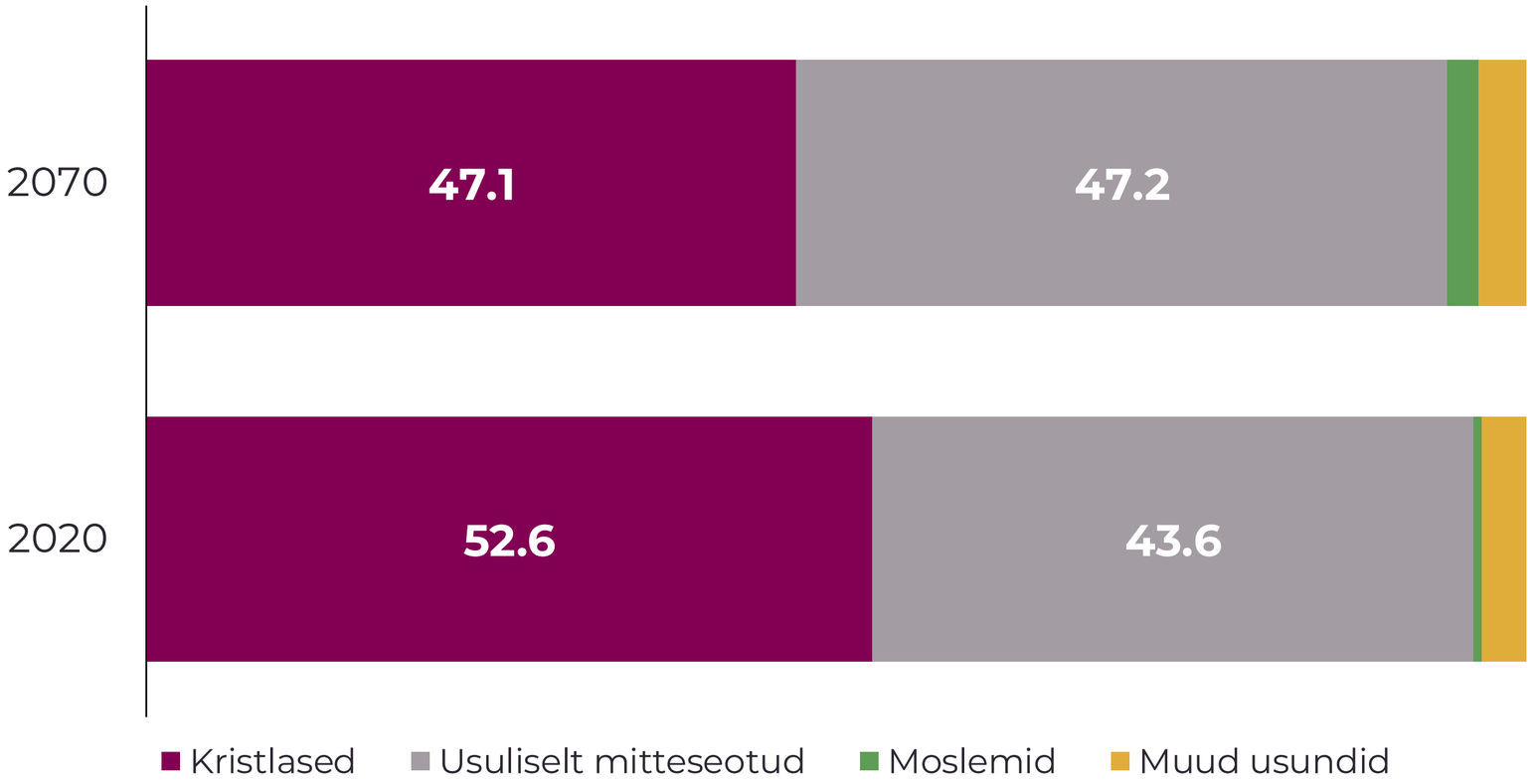
Kasv ei ole ainult usuvahetuse küsimus: määravad ka vanus, sündimus, suremus ja ränne.

Allikas: Pew Research Center, 2026

Eesti 2020–2070: usuline maastik

Pew Research Center’ prognoos aastaks 2070

Kristlased

52,6% → 47,1%

Usuliselt mitteseotud

43,6% → 47,2%

Moslemid

0,6% → 2,3%

Pew’ kategooria „kristlased“ põhineb demograafilisel usulisel kuuluvusel, mitte kitsalt koguduse liikmelisusel ega isiklikul usul.

Allikas: Pew Research Center, Estonia country profile

Eesti elanikkonna usuline identiteet 2026

Uuring ühendab kvantitatiivse elanikkonnaküsitluse ja kvalitatiivsed fookusgrupid

1 550

vastajat

18+ Eesti elanikud

15,5%

vastamismäär

10 000-liikmeline küsitluspaneel

13

fookusgruppi

kokku 80 osalejat

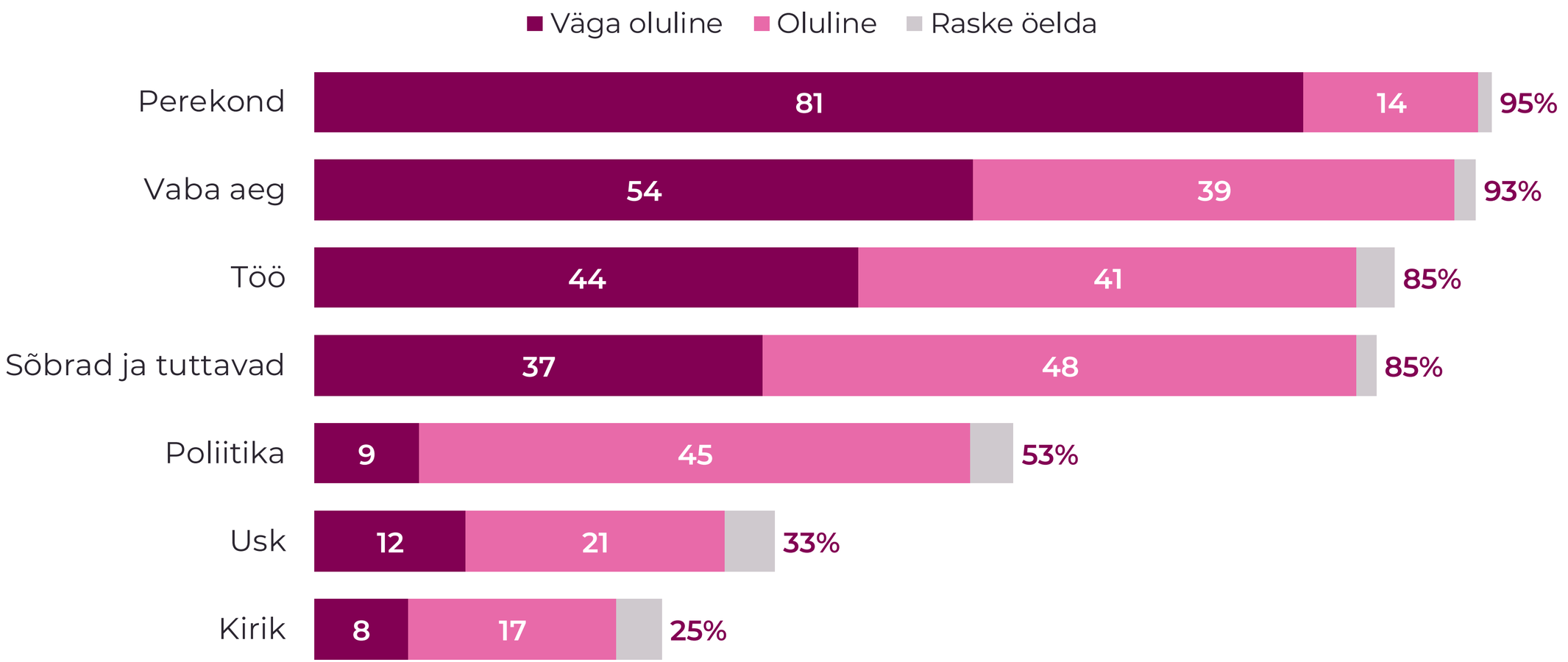
2026

Andmete kogumise periood

märts–mai

Eluvaldkondade olulisus

Perekond ja vaba aeg on olulised peaaegu kõigile, usk kolmandikule ja kirik neljandikule

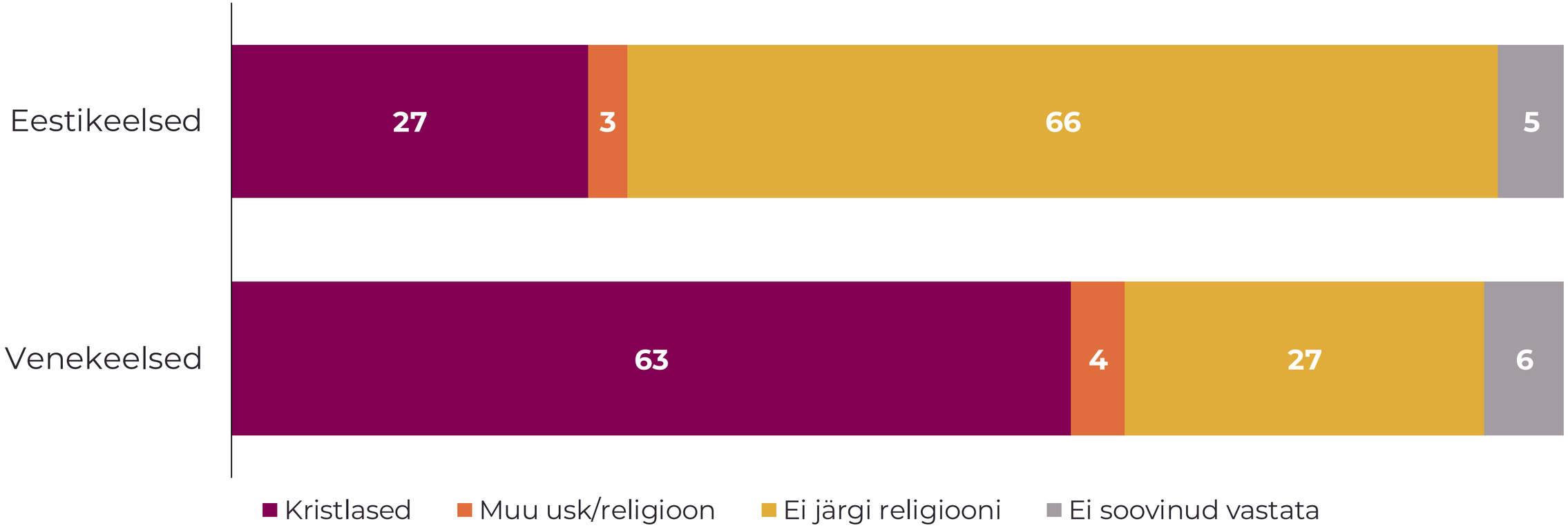

Allikas: UI2026; kaalutud, n=1550

Religioosne identiteet

Eestikeelsete ja venekeelsete vastajate enesemääratlused erinevad märkimisväärselt

37% kõigist vastajatest määratleb end **kristlasena**

Allikas: UI2026

Keskmise „kristlase“ profiil

37% peab end kristlaseks – sagedamini vanem naine, kes kogudusse ei kuulu

Kes nad on	Kristlased	Teised
Naised	**56%**	49%
61-aastased ja vanemad	**44%**	25%
Venekeelsed	**48%**	17%
Kiriklikult laulatatud	**14%**	1%

58% kristlastest ei kuulu kogudusse ega tunne end selle osana.

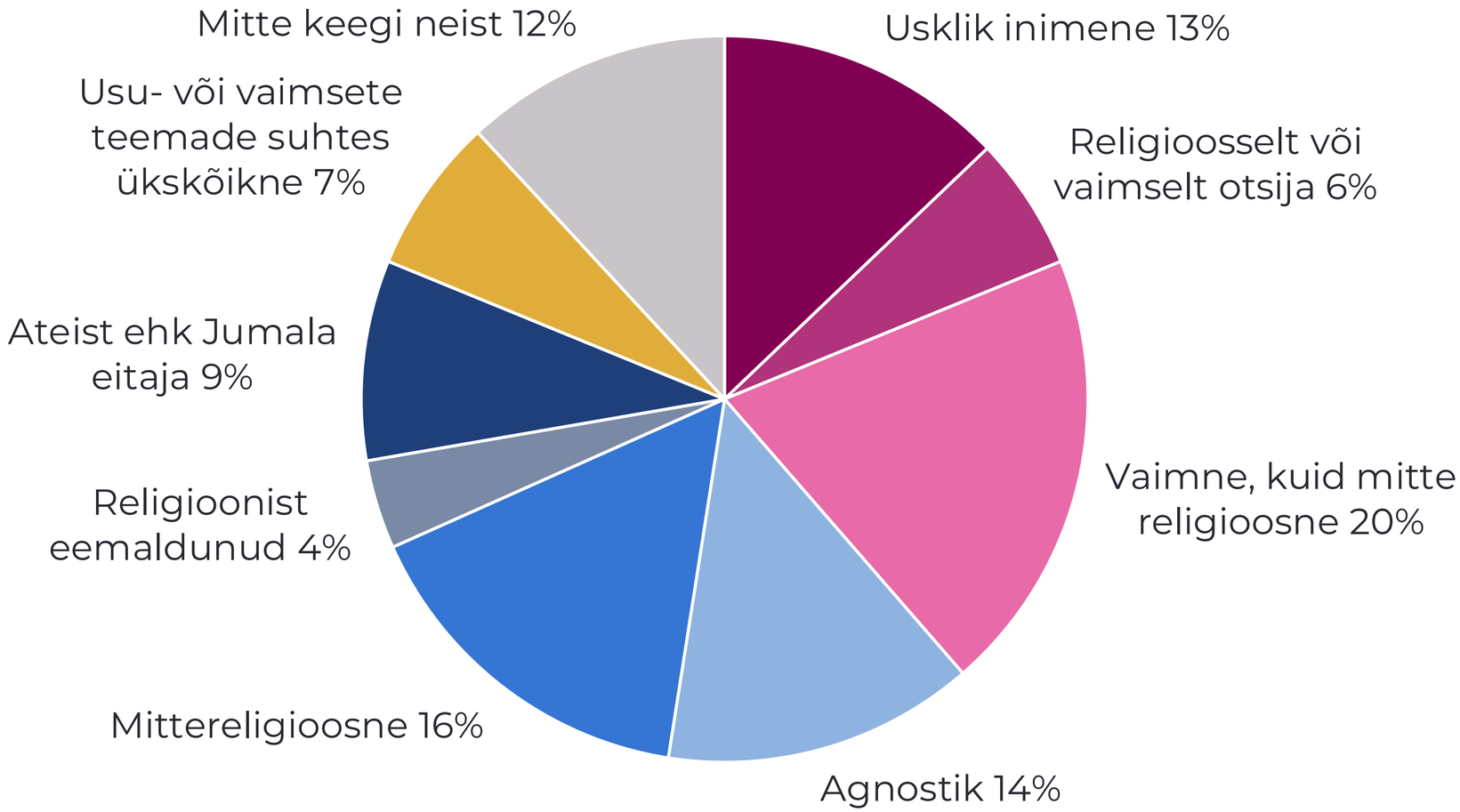
Usklikuks inimeseks peab end vaid iga kolmas.

Usk ja praktika	Kristlased	Teised
Kuulub kogudusse või tunneb end selle osana	**43%**	5%
Usub Jumalasse	**64%**	8%
Palvetab vähemalt mõnikord	**68%**	15%
Jumalateenistusel vähemalt kord aastas	**53%**	12%
Loeb Piiblit vähemalt aeg-ajalt	**33%**	5%
Peab end usklikuks inimeseks	**35%**	4%
Vaimne, kuid mitte religioosne	**30%**	20%

Allikas: UI2026; kaalutud. Kristlased n=513, teised n=1037. Kõik erinevused statistiliselt olulised (p < 0,05)

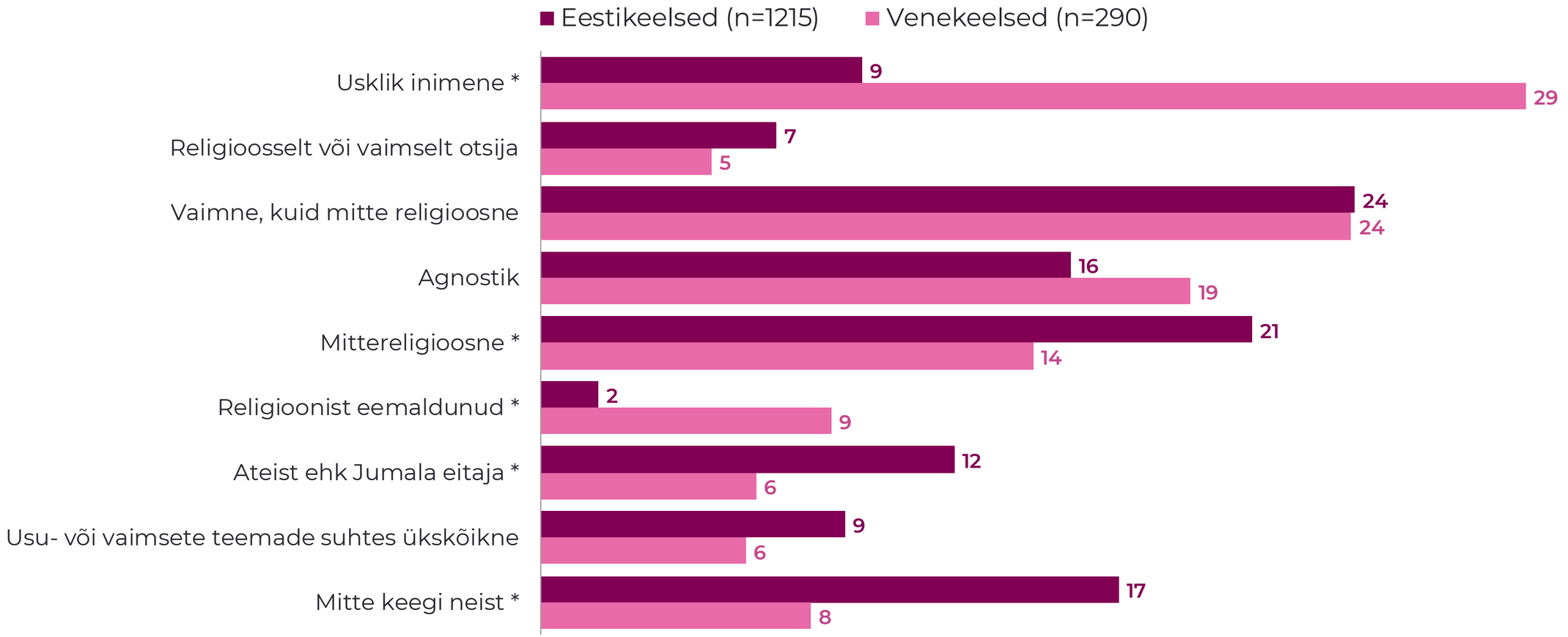
Usulised maailmavaated ja enesemääratlused

Enesemääratlused ei mahu lihtsasse usklik–mitteusklik jaotusse

Maailmavaated keele järgi

Venekeelsed peavad end kolm korda sagedamini usklikuks: 29% vs 9%

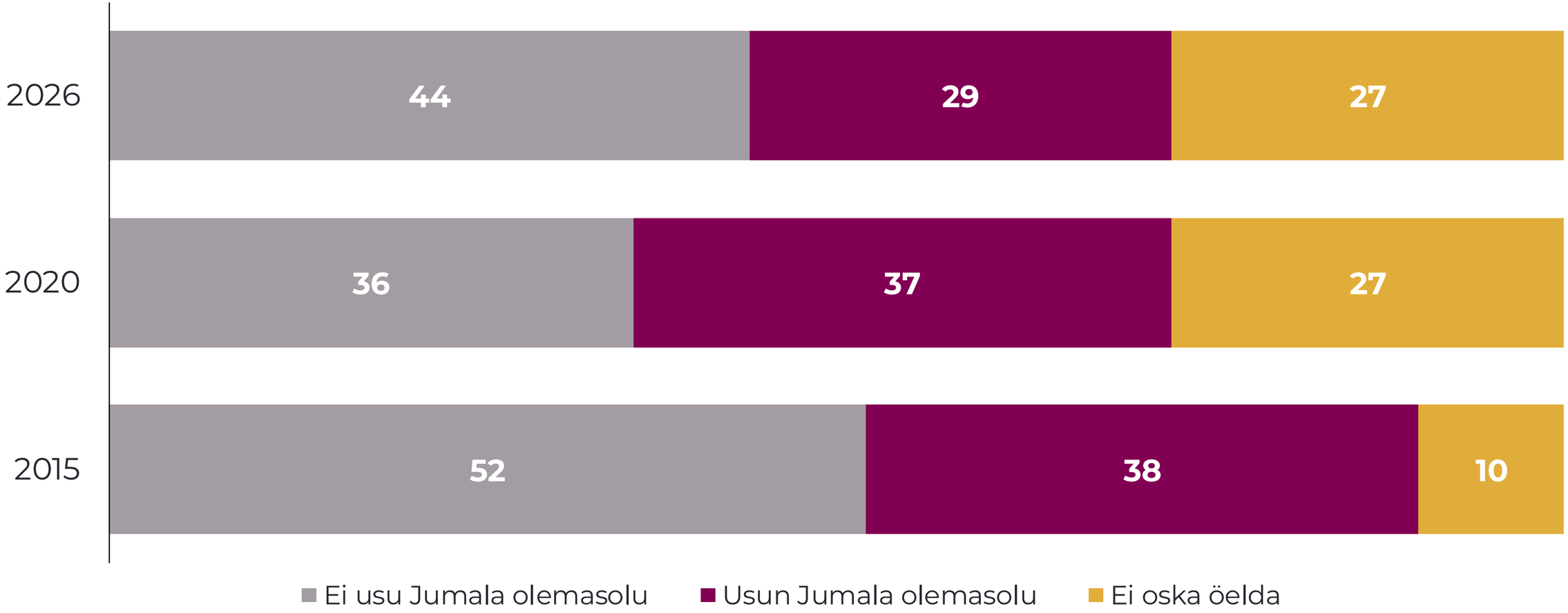

Vastaja võis valida mitu; % kõigist vastajatest. Keel = küsitluse täitmise keel. * erinevus eesti- ja venekeelsete vahel statistiliselt oluline ($p < 0,05$).

Allikas: UI2026; kaalutud

Usk Jumalasse

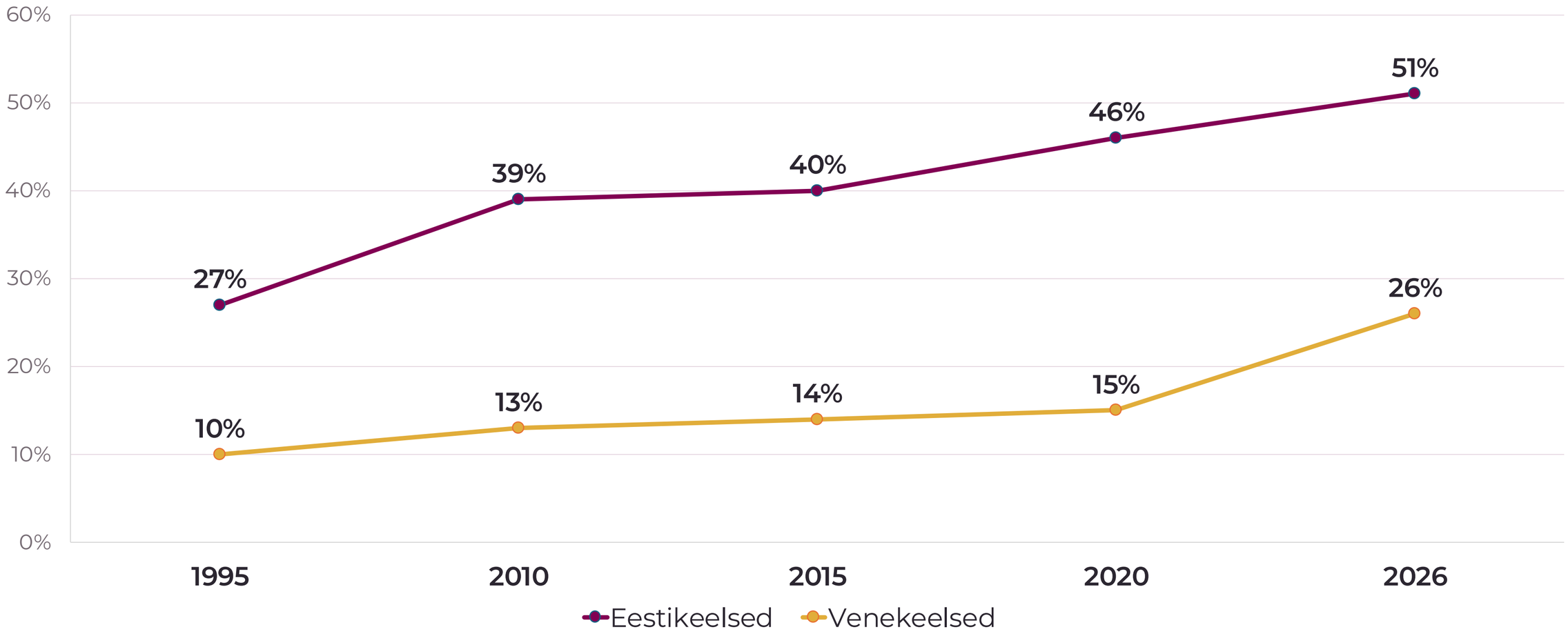
Võrreldes 2020. aastaga on Jumalasse uskujate osakaal vähenenud, samas kui „ei oska öelda“ osakaal on jätkuvalt võrdlemisi kõrge

Allikas: UI2015, EUU2020 ja UI2026

Jumalasse mitteuskujate osakaal 1995–2026

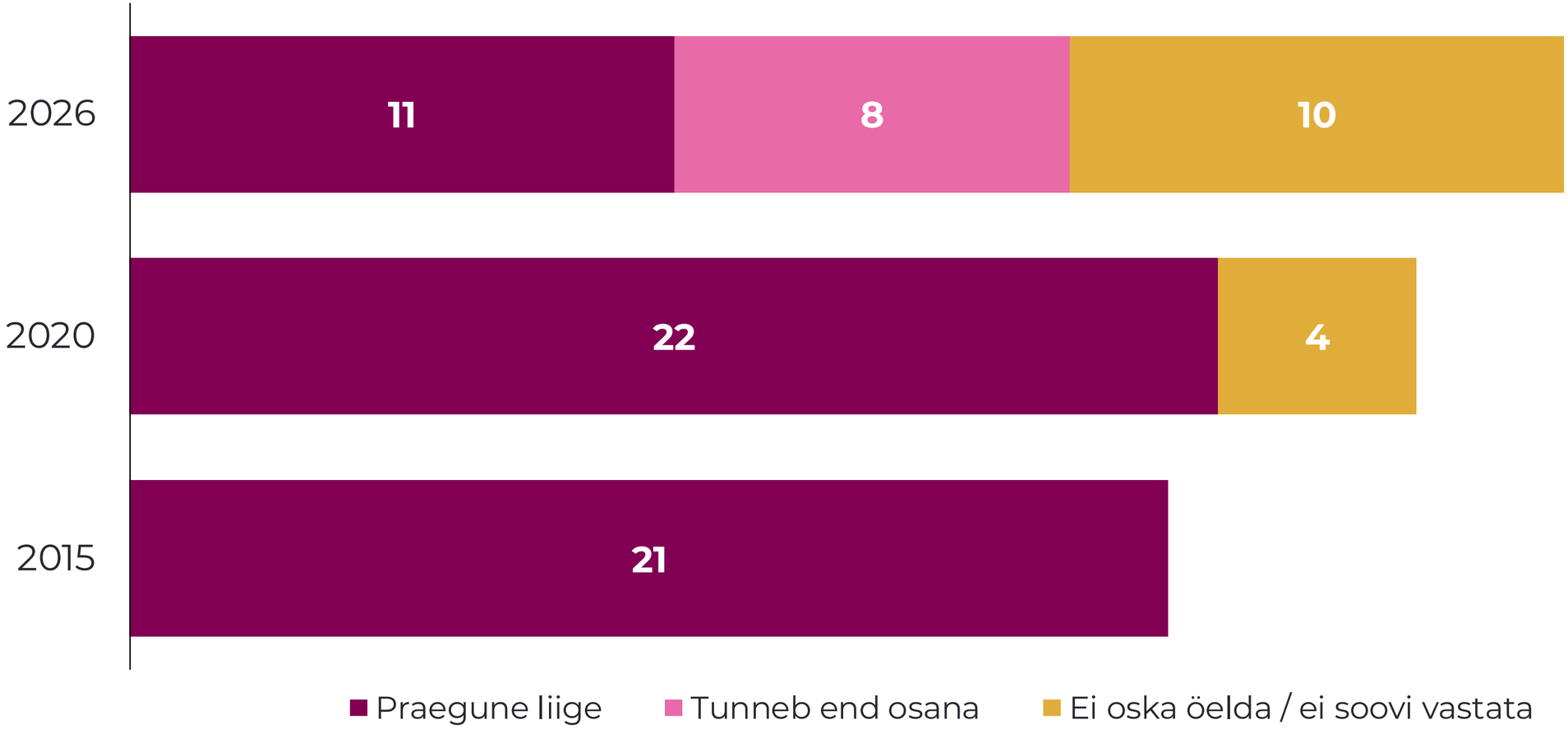
Keelepõhised erinevused on endiselt suured, kuid mõlemas rühmas on mitteusk kasvanud

Allikas: UI uuringute aegrida

Kuulumine kogudusse või usuliikumisse

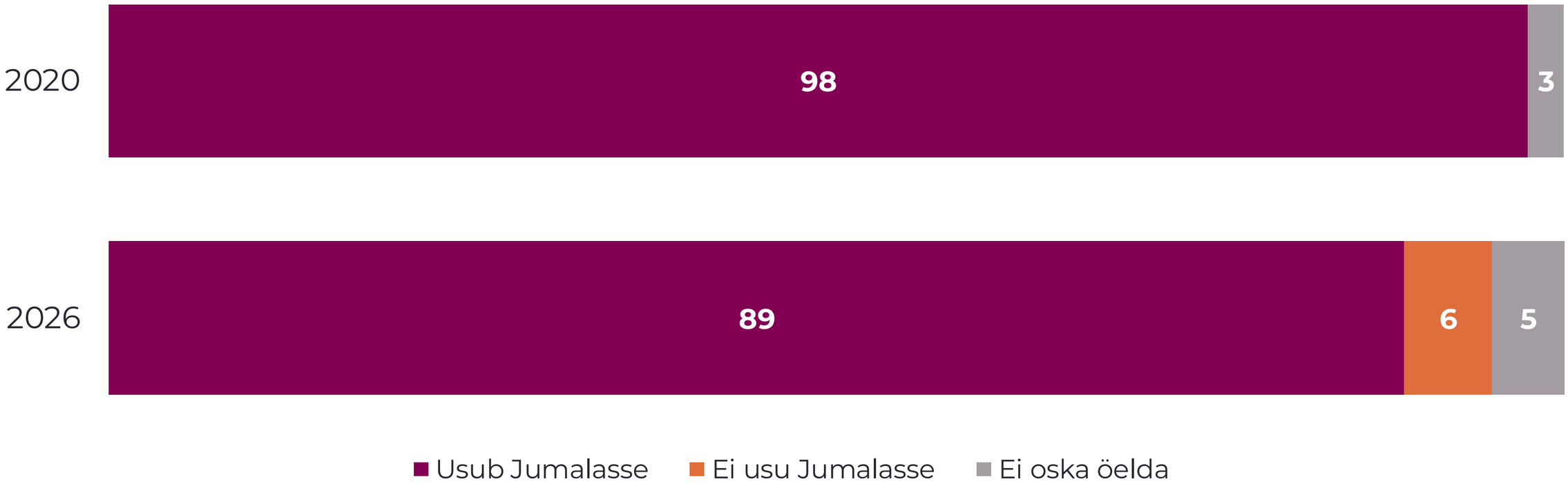
2026. aastal lisandus ametliku liikmelisuse kõrvale selgelt eristatav „osana tundmine“

Allikas: UI2015, EUU2020 ja UI2026

Kogudusega seotud venekeelsed vastajad ning nende usk Jumalasse

Liikmed või ennast usukogukonna osana tundvad vastajad

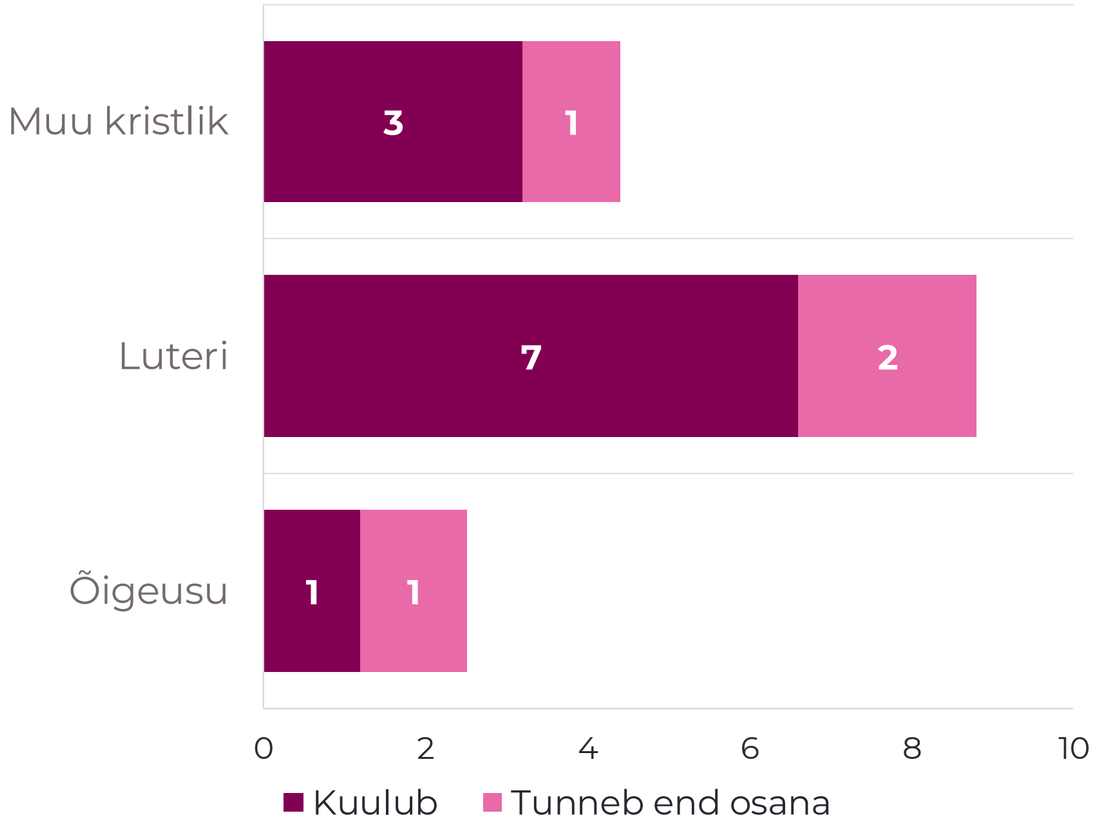
2020: praegused koguduseliikmed. 2026: ametlikud liikmed ja usukogukonda kuuluvust tundvad vastajad.

Allikas: EUU2020 ja UI2026, kaalutud andmed

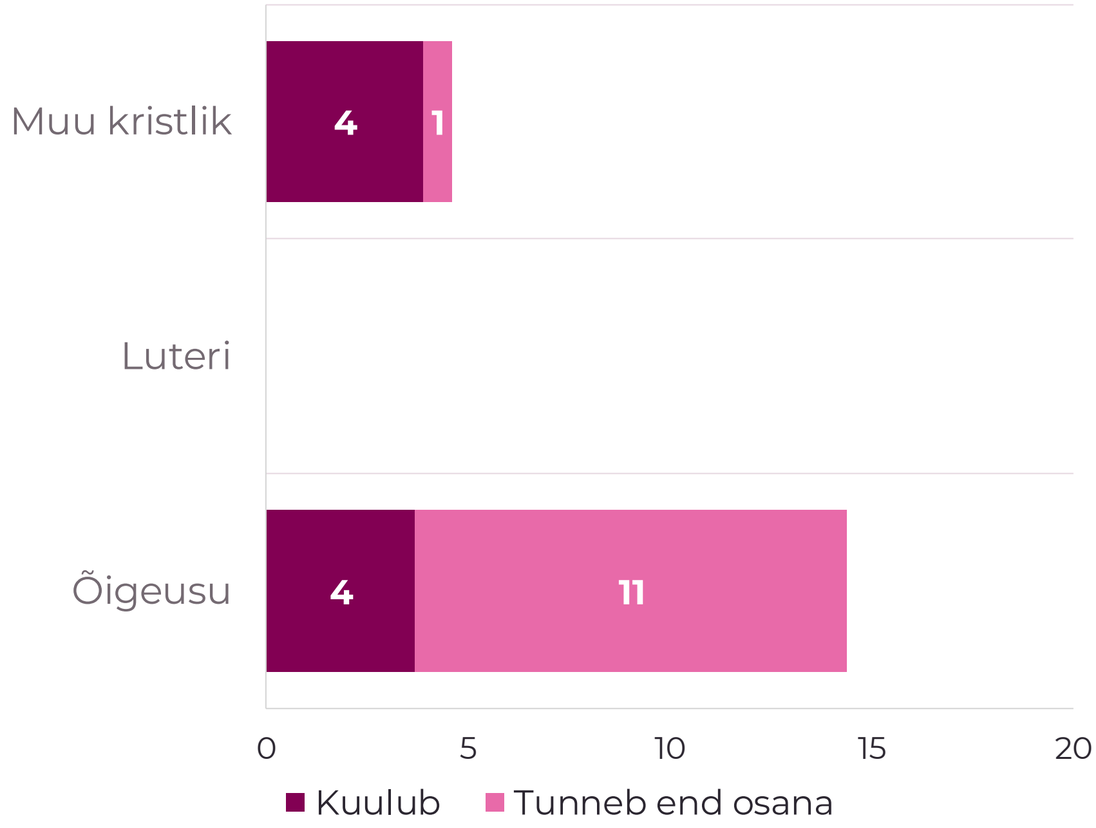
Kuuluvus konfessioonide kaupa

Venekeelsete õigeusklike puhul on „osana tundmine“ sagedasem kui ametlik liikmelisus

Eestikeelsed vastajad

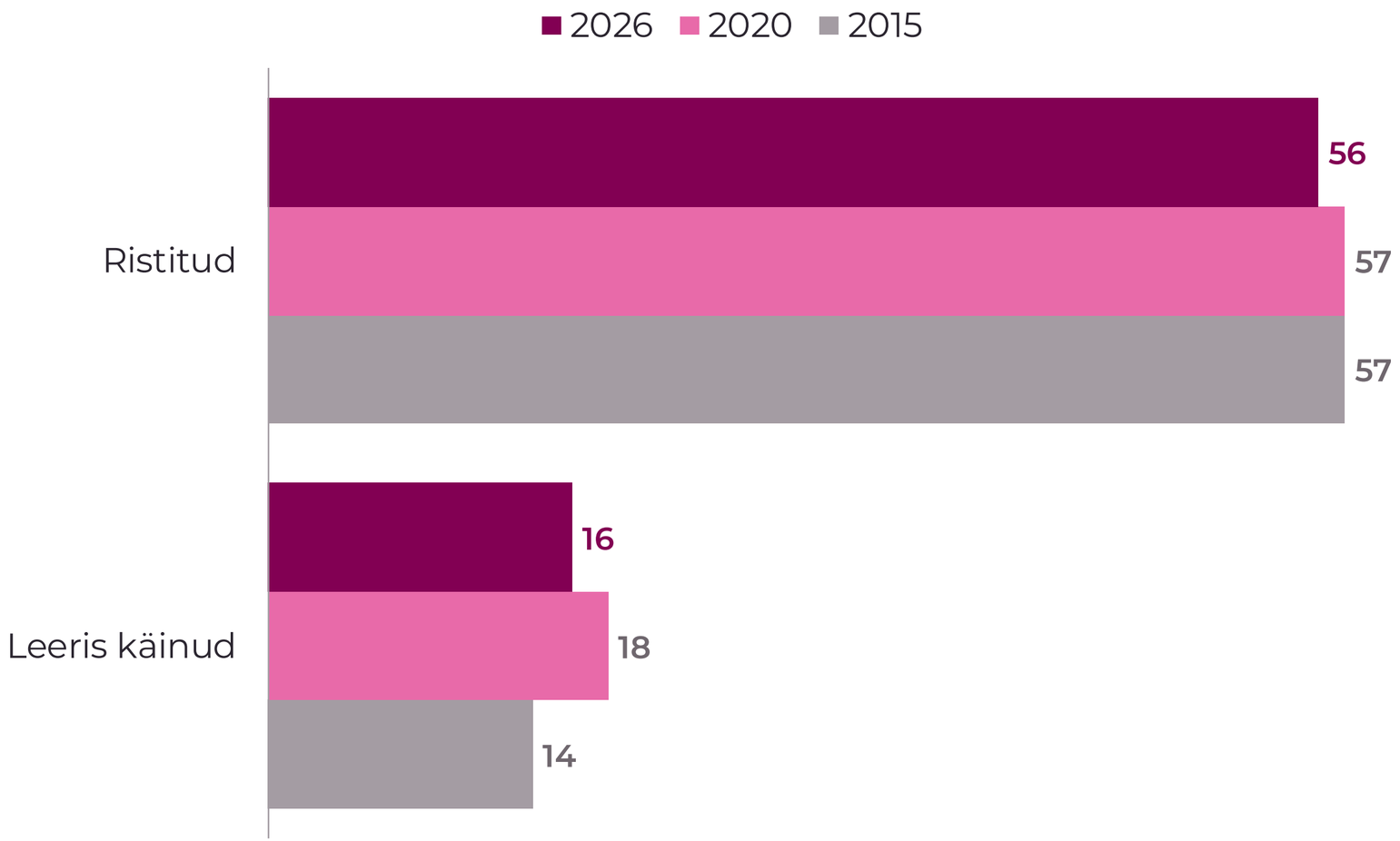
Venekeelsed vastajad

Allikas: UI2026

Ristimine ja leer 2015–2026

Ristitute ja leeris käinute osakaal on püsinud sisuliselt stabiilne

Mida 2026 näitajad tähendavad

Ei oska öelda: ristimine 2,7%, leer 7,6%.

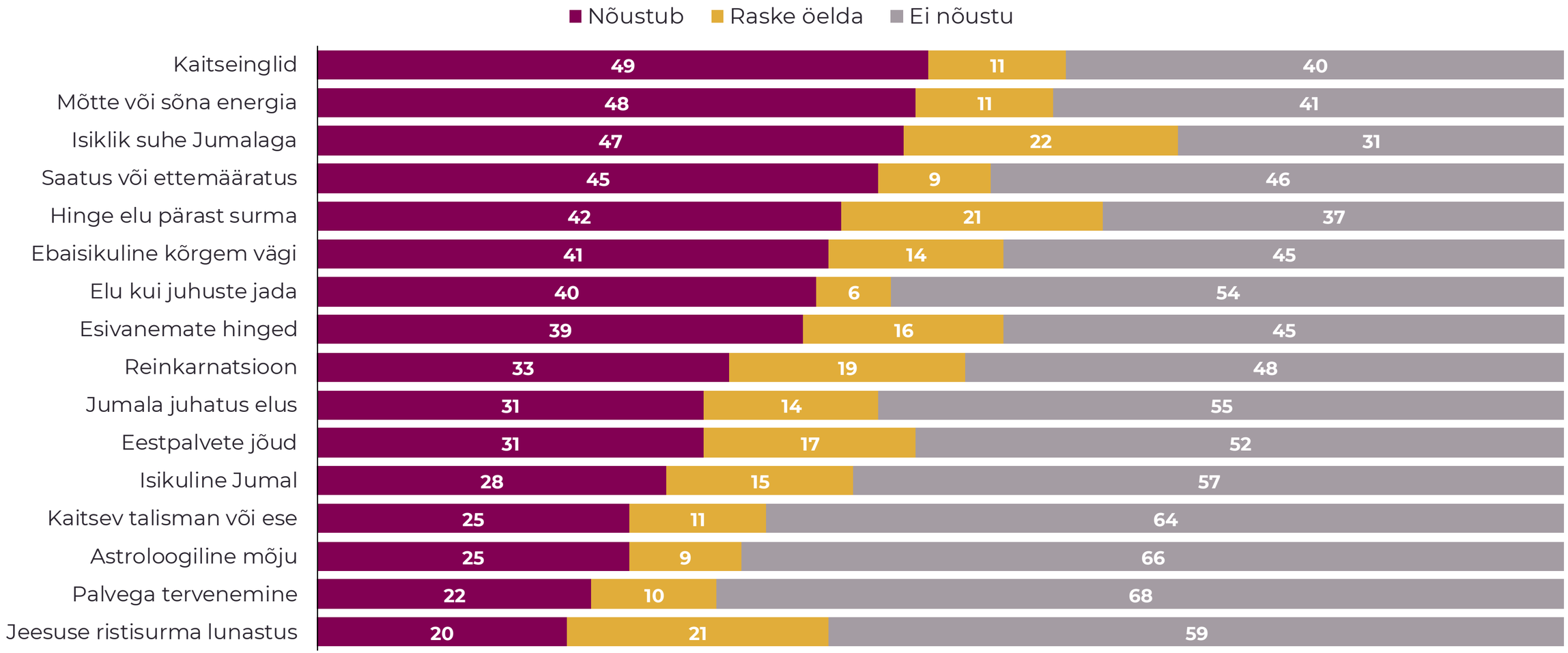
Leer hõlmab 2026 ka ristimiskooli/katehheesi.

2026: kõik vastajad 18+, vanuse ülempiirita.

Allikas: UI2015, EUU2020 ja UI2026; 2026 kaalutud, kõik vastajad 18+

Uskumused ja tõekspidamised

Enim nõustutakse kaitseinglite, mõtte või sõna energia ning isikliku Jumalasuhte väidetega

Allikas: UI2026; kaalutud

Elu pärast surma: taevas ja põrgu

Taevasse usutakse kõigis rühmades sagedamini kui põrgusse

	Elu võib jätkuda paradiisis		Elu võib jätkuda põrgus	
Konfessioon	**Nõus**	**Raske öelda**	**Nõus**	**Raske öelda**
Katoliku (n=14) †	**92%**	8%	**51%**	8%
Muu kristlik (n=40)	**87%**	9%	**72%**	10%
Õigeusu (n=42)	**65%**	24%	**58%**	24%
Muu religioon (n=13) †	**62%**	11%	**47%**	20%
Luteri (n=69)	**53%**	33%	**39%**	32%
Ei kuulu kogudusse (n=491)	**30%**	30%	**20%**	31%
Kõik (n=669)	**41%**	27%	**30%**	28%

Küsiti neilt, kes nõustusid, et inimhinge eksistents jätkub pärast surma (n=669, 43% vastajatest). Nõus = täiesti või pigem nõus. † n < 30, tulemused on suunda näitavad. Konfessioon = liikmesus või kogudus, mille osana end tuntakse.

Allikas: UI2026; kaalutud

Üleloomulikud ja seletamatud kogemused

Kolmandik on kogenud midagi mõistusega raskesti seletatavat – sama palju kui 2020

	Jah, korduvalt	Jah, mõnel korral	Jah kokku	Ei	Ei oska öelda
2026 (n=1550)	7%	27%	**34%**	44%	22%
2020 (n=980)	7%	26%	**33%**	47%	21%
2026 keele järgi					
Eestikeelsed (n=1215)	6%	28%	**34%**	45%	21%
Muukeelsed (n=335)	10%	26%	**35%**	41%	24%

Allikas: EUU2020 ja UI2026; kaalutud

Religioossed praktikad Eestis

Praktika on identiteedist kitsam: regulaarseid palvetajaid on 11% ja iganädalasi kirikuskäijaid 7%

11%

palvetab regulaarselt

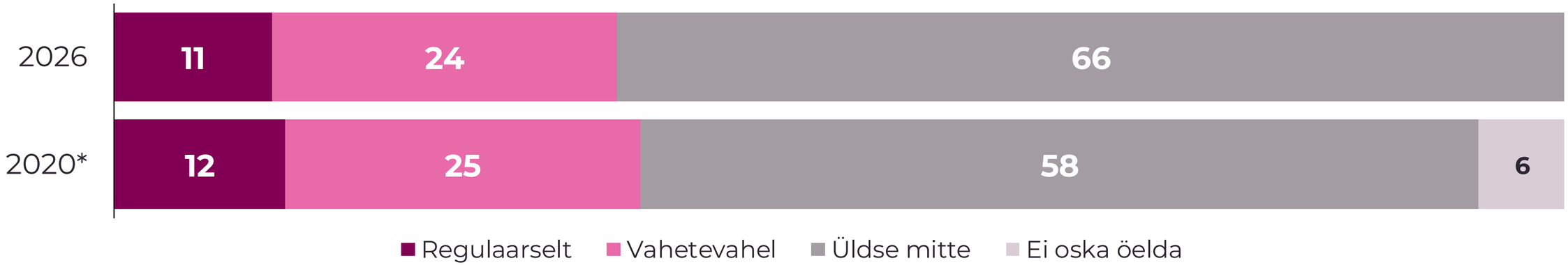
7%

osaleb jumalateenistusel vähemalt kord kuus

18%

on kogenud vastust palvetele

Palvetamine väljaspool usutalitusi

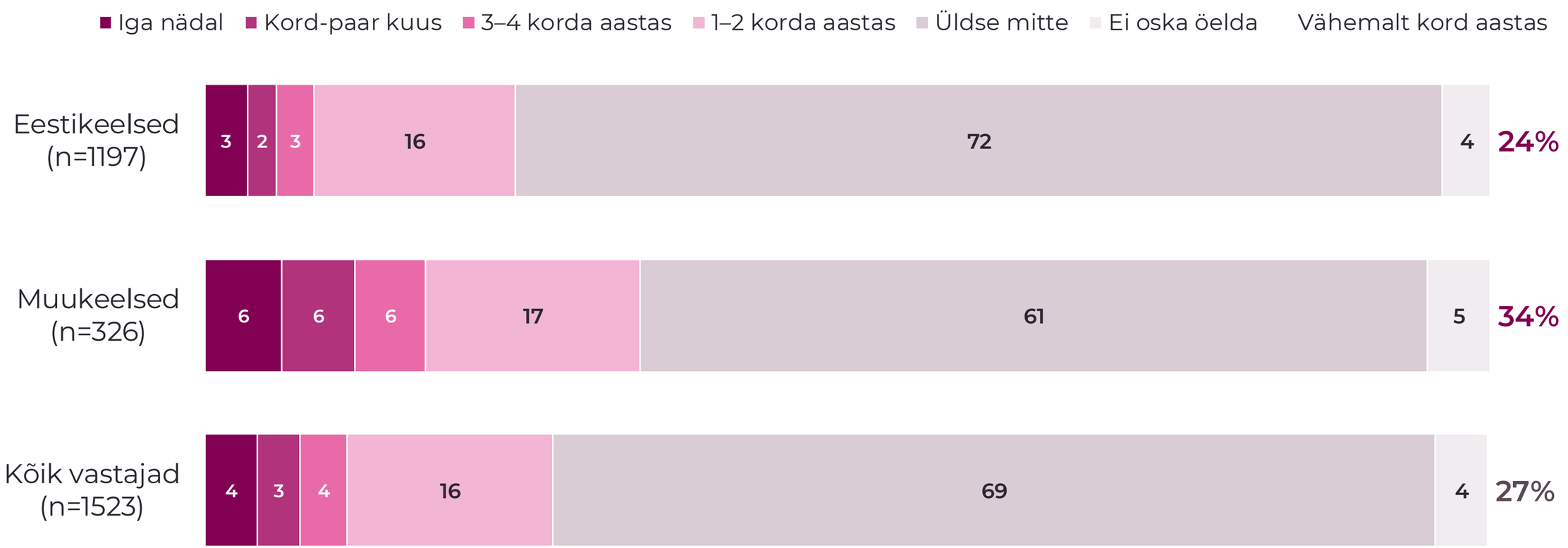

*2020 suunaline võrdlus: 7-palline sagedusskaala, regulaarselt = iga päev, muu sagedus = vahetevahel; 2026 küsimuses „ei oska öelda“ varianti ei olnud. Palvetab üldse: 36,3% (2020) ja 34,2% (2026).

Allikas: EUU2020 ja UI2026, kaalutud

Jumalateenistusel käimine

Muukeelsed käivad jumalateenistusel sagedamini: vähemalt kord aastas 34% vs 24%

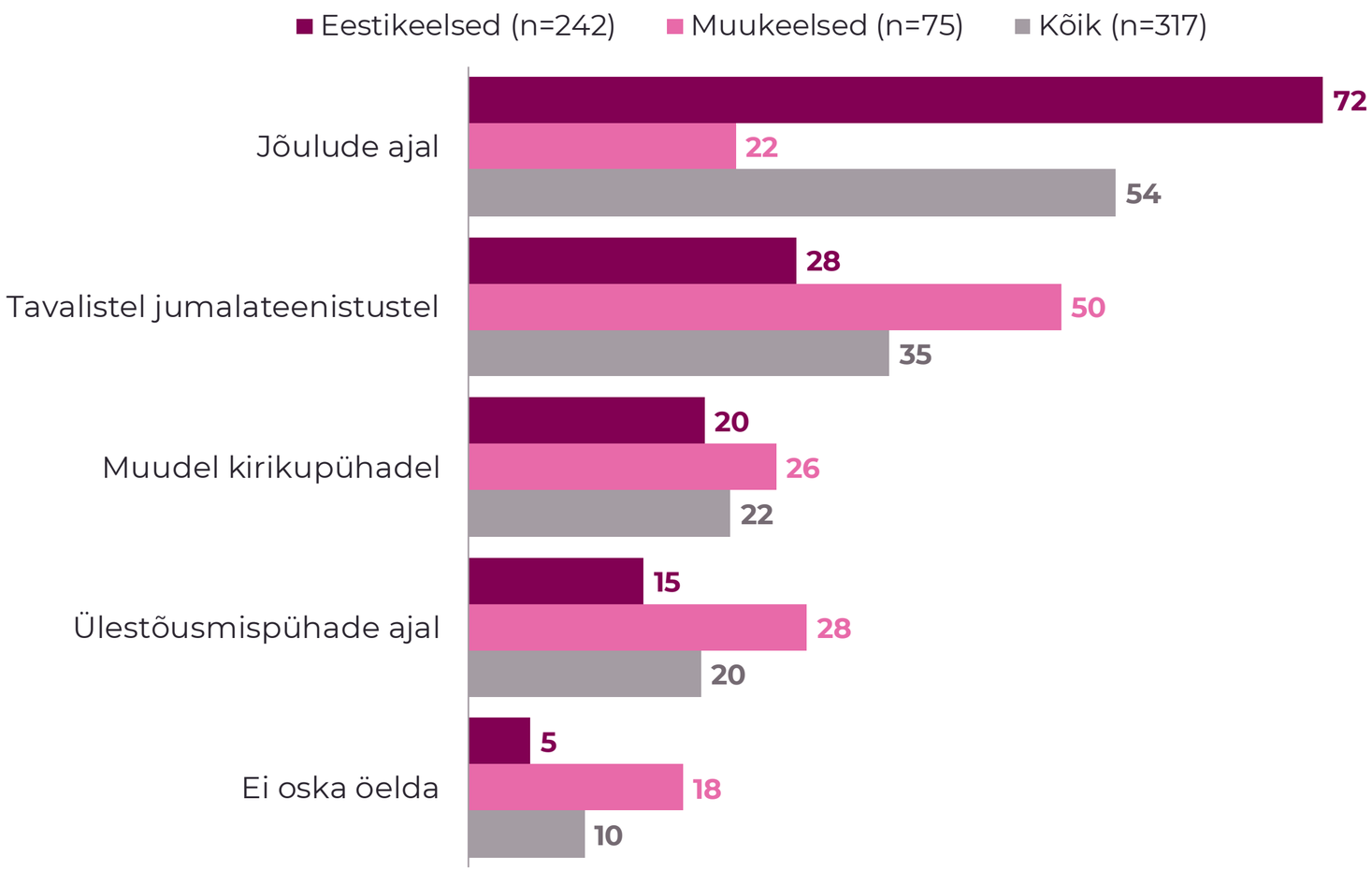

Viimase aasta jooksul. Keel = küsitluse täitmise keel; muukeelsed = vene- (283) ja ingliskeelsed (43). „Ei oska öelda“ arvestatud, 27 katkestajat välja jäetud. Erinevus statistiliselt oluline (p = 0,003).

Allikas: UI2026; kaalutud

Millal jumalateenistusel käiakse

Eestikeelsed käivad eeskätt jõulude ajal, muukeelsed tavalistel teenistustel ja ülestõusmispühadel

Keda küsiti

Küsiti neilt, kes käivad jumalateenistusel 1–4 korda aastas (n=317).

Erinevused jõulude, ülestõusmispühade ja tavaliste teenistuste osas on statistiliselt olulised.

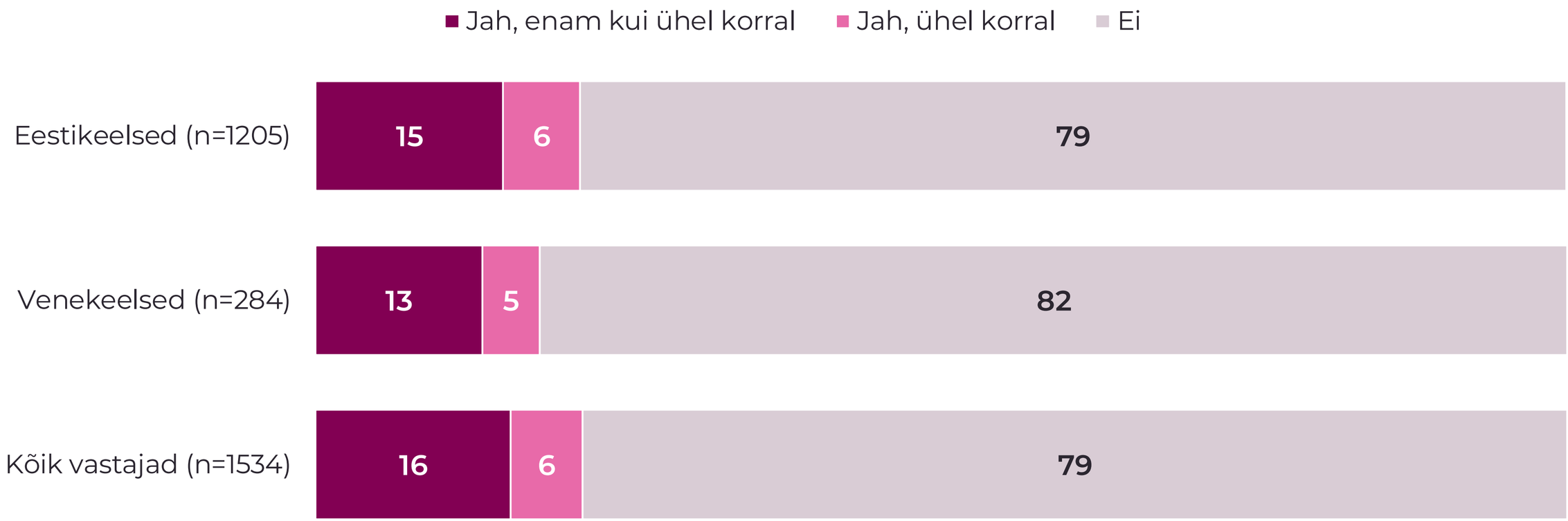
Muukeelsete rühm on väike (n=75): tulemused on suunda näitavad.

Võimalik seletus: õigeusu kalendris on peamine püha lihavõtted, jõulud on 7. jaanuaril.

Allikas: UI2026; kaalutud; võis valida mitu vastust

Osalemine vaimsetes praktikates viie aasta jooksul

Vaimsetes praktikates on osalenud viiendik; eesti- ja venekeelsete vahel olulist erinevust ei ole

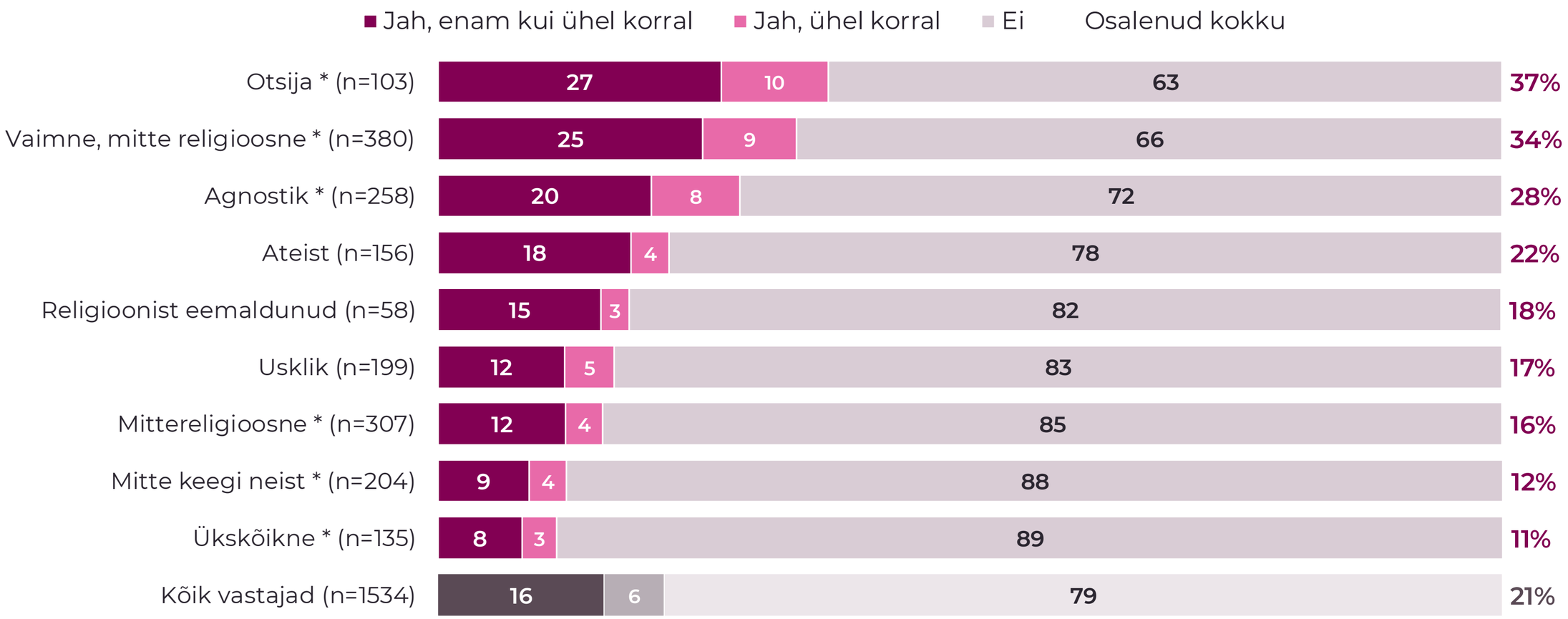

Jooga, meditatsioon, perekonstellatsioonid, hingamistehnikad, šamaanirituaalid vms. Keel = küsitluse täitmise keel; „Kõik vastajad“ sisaldab 45 ingliskeelset vastajat.

Allikas: UI2026; kaalutud

Vaimsed praktikad maailmavaate järgi

Vaimsetes praktikates osalevad kõige enam otsijad ja „vaimsed, kuid mitte religioossed“

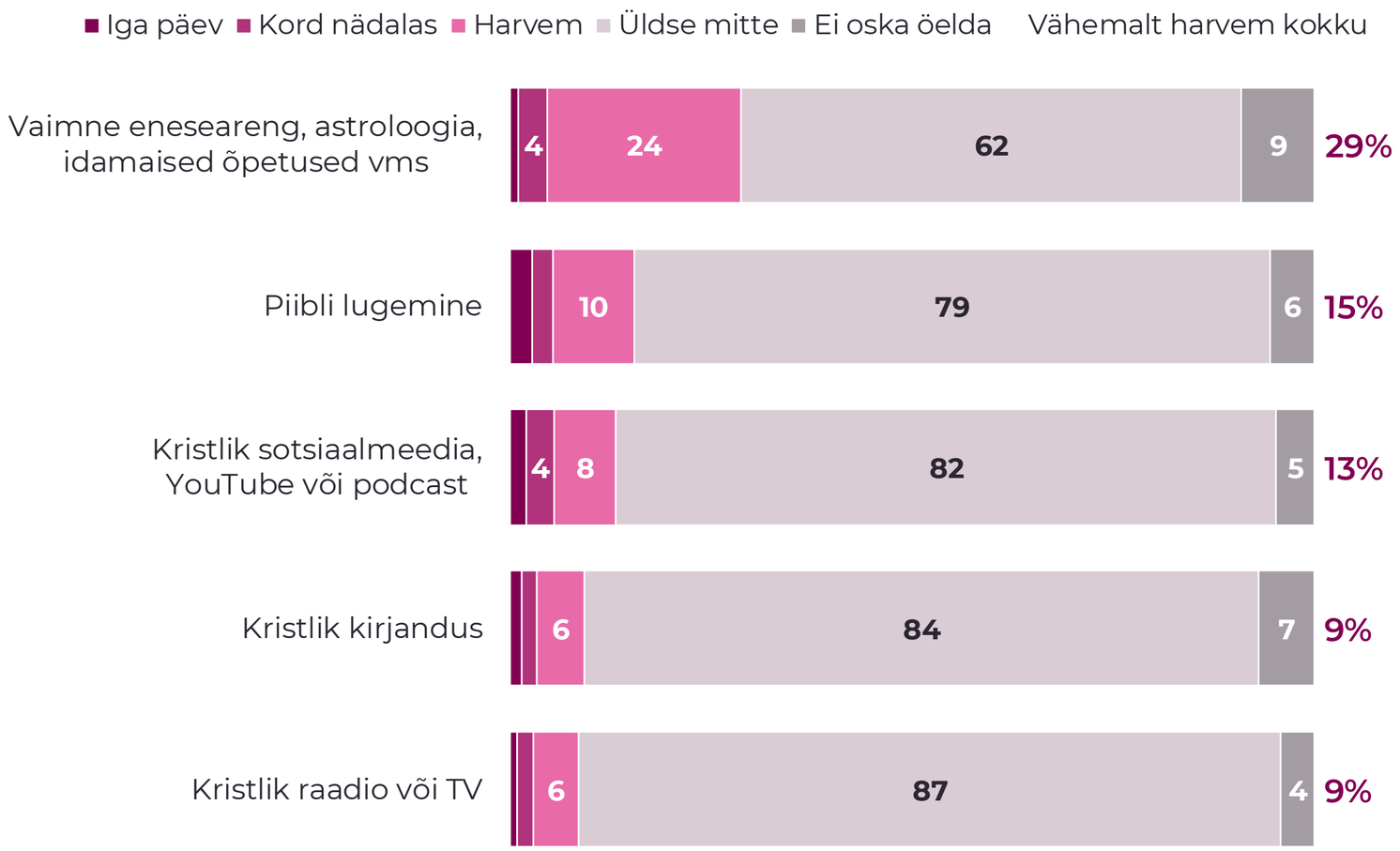

Identiteet = enesemääratlus, vastaja võis valida mitu (rühmad kattuvad ~13%). * erinevus ülejäänud vastajatest statistiliselt oluline ($p < 0,05$, disainiefektiga korrigeeritud hii-ruut).

Allikas: UI2026; kaalutud

Usuline ja vaimne kirjandus ning meedia

Vaimse eneseabi ja astroloogia lugejaid on kaks korda rohkem kui ühegi kristliku meedia kasutajaid

Vähemalt aeg-ajalt

Vaimne enesearen, astroloogia vms 29%; kristlik meedia 9–15%.

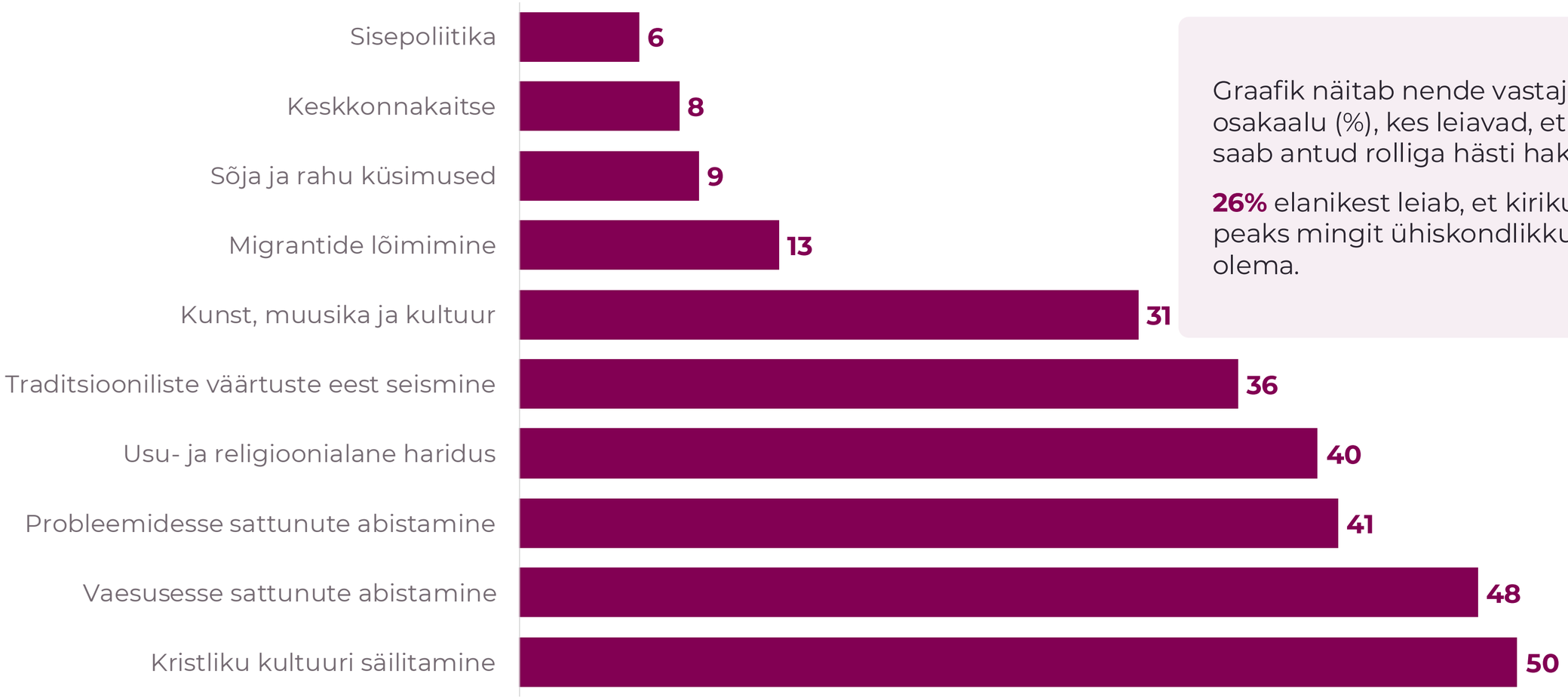
Muukeelsed loevad sagedamini Piiblit (21% vs 13%) ja kristlikku kirjandust (13% vs 7%) ning jälgivad kristlikku veebisisu (22% vs 9%).

Vabavastustes domineerivad horoskoobid ja eneseabi – sageli meelelahutuse või juhusliku kokkupuute kaudu.

Allikas: UI2026; kaalutud. Küsimus: kui sageli Te eelmisel aastal ...

Kiriku roll ühiskonnas

Kõige tugevamalt nähakse kiriku rolli kultuuri säilitamises ja haavatavate inimeste abistamises

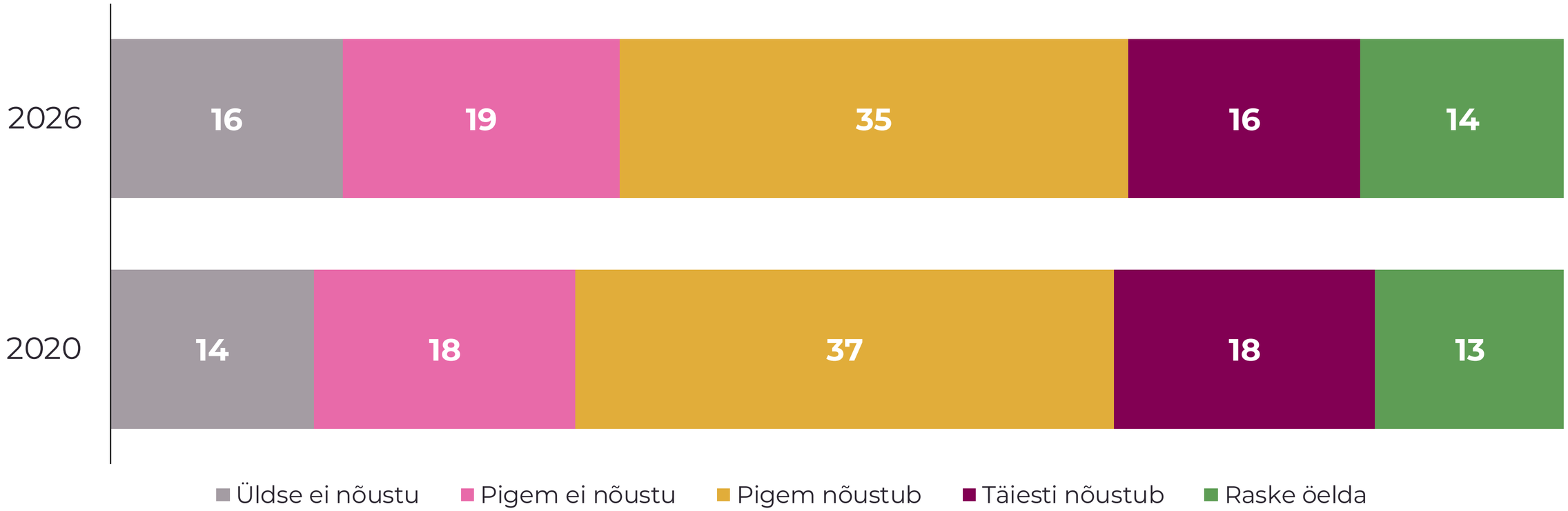
Graafik näitab nende vastajate osakaalu (%), kes leiavad, et kirik saab antud rolliga hästi hakkama.

26% elanikest leiab, et kirikul ei peaks mingit ühiskondlikku rolli olema.

Allikas: UI2026, n=980

Usundiõpetus üldhariduskoolis

35% nõustub kohustusliku maailmareligioone ja usulist pärandit tutvustava õppeainega

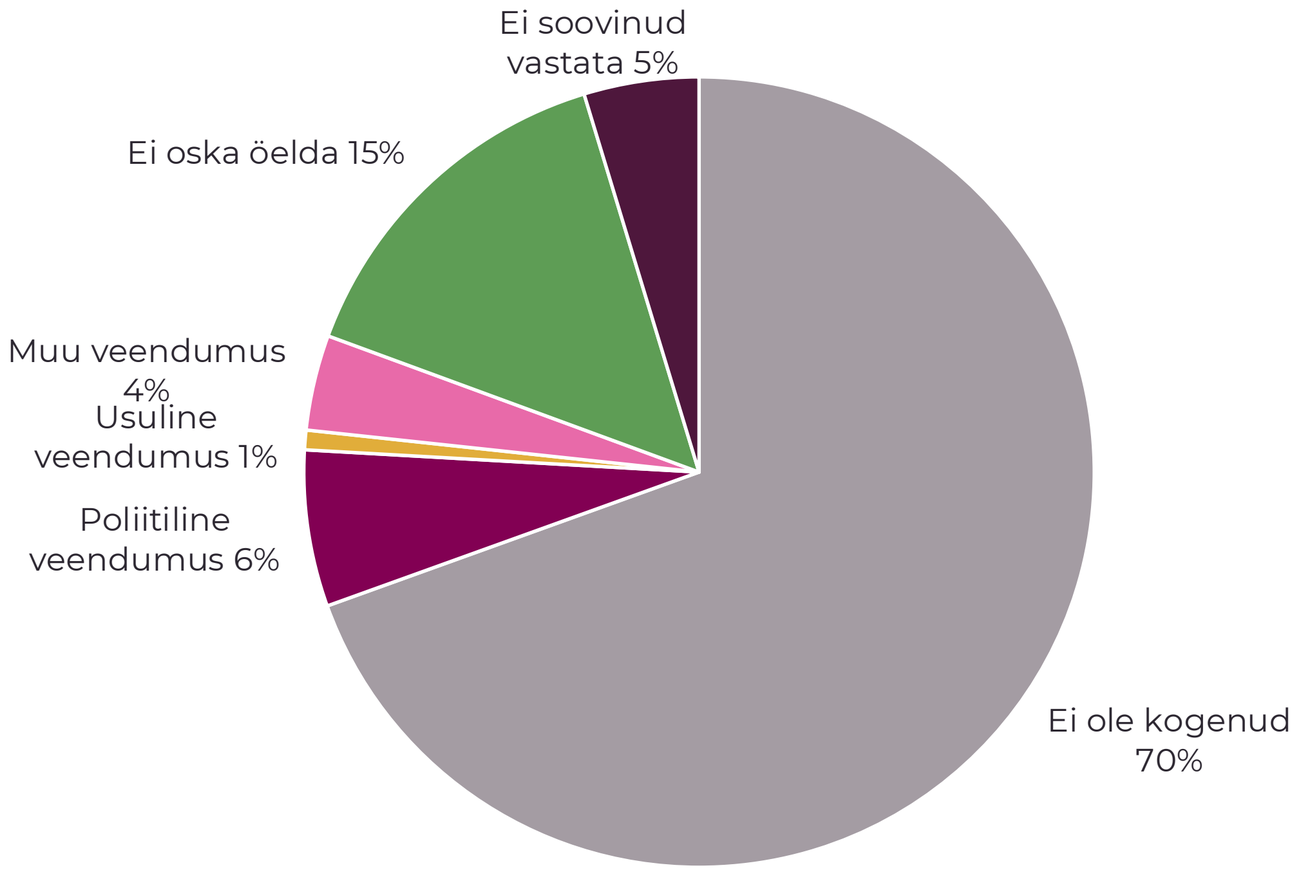

Toetus on püsinud sisuliselt muutumatuna.

Allikas: EUU2020 ja UI2026

Veendumustest tingitud ebavõrdne kohtlemine

15,8% elanikest on kogenud veendumustest tingitud ebavõrdset kohtlemist

15,8%

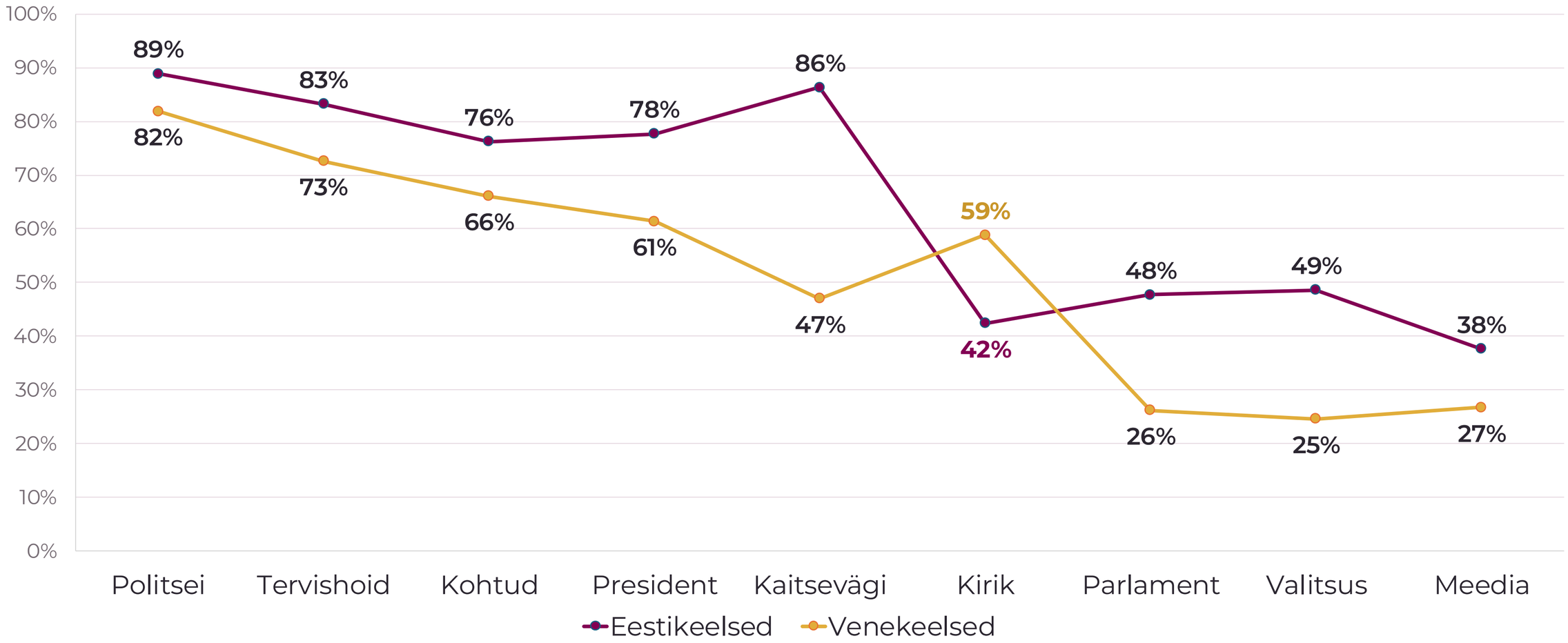
on kogenud ebavõrdset kohtlemist poliitilise, usulise või muu veendumuse tõttu

Usulist põhjust nimetas 13 vastajat – 5,7% kõigist diskrimineerimist kogenutest.

Allikas: UI2026

Institutsionaalne usaldus

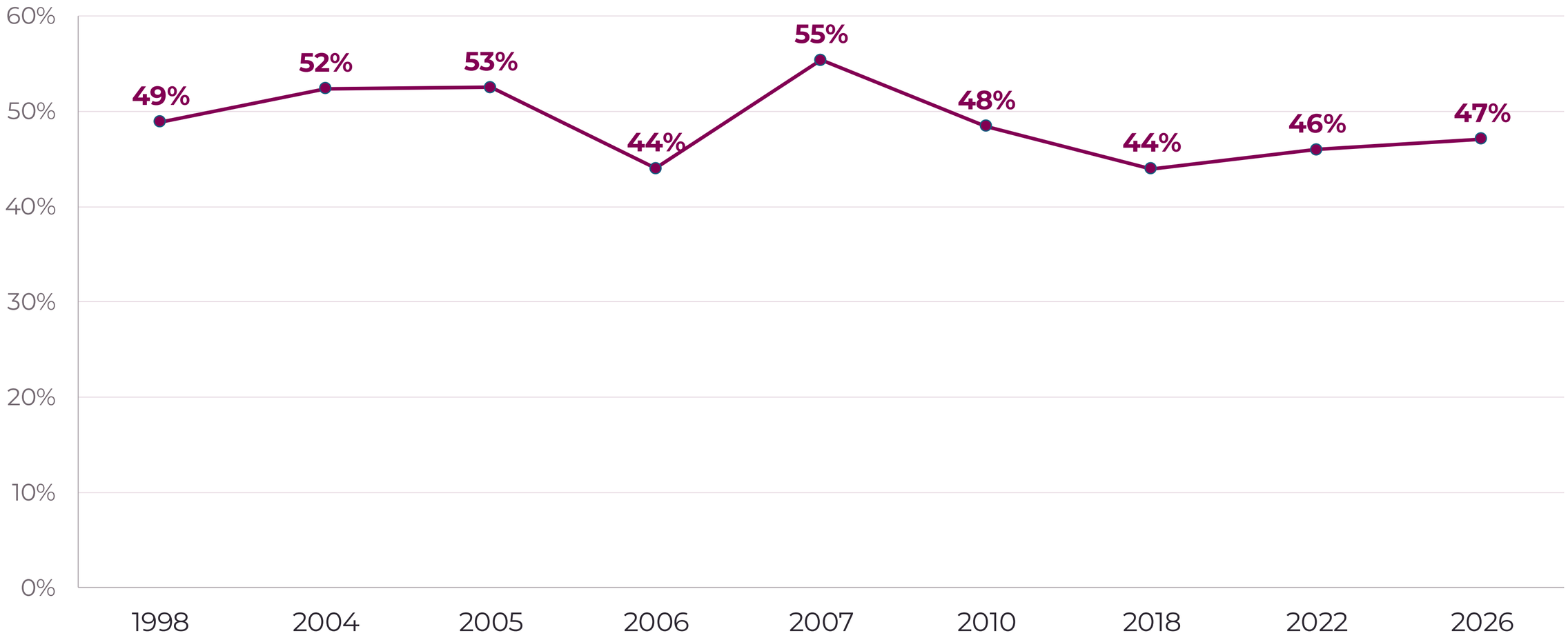
Eesti- ja venekeelsete vastajate hinnangutes ilmnevad suured erinevused

Allikas: UI2026, kaalutud osakaal

Usaldus kiriku vastu 1998–2026

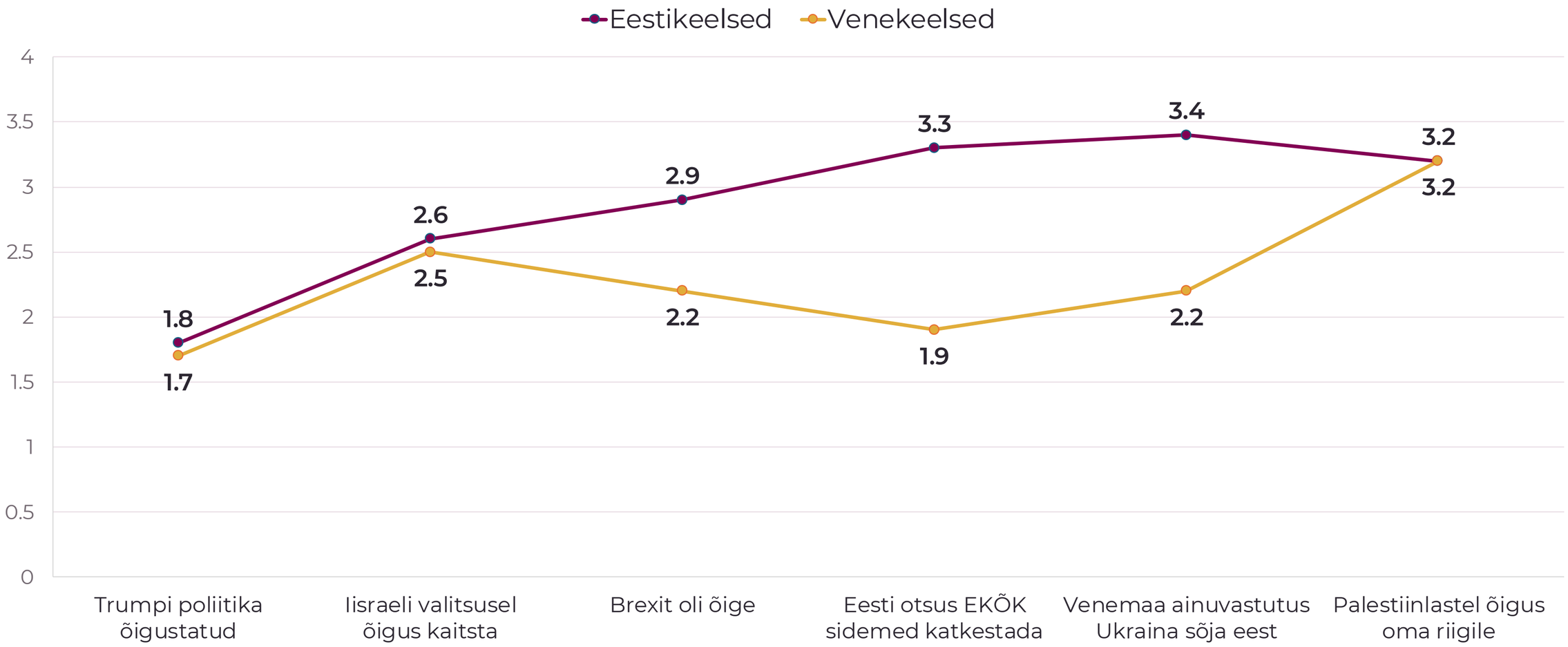
Elanike osakaal, kes usaldab või pigem usaldab kirikut

Allikas: kasutaja esitatud andmed

Poliitilised hoiakud

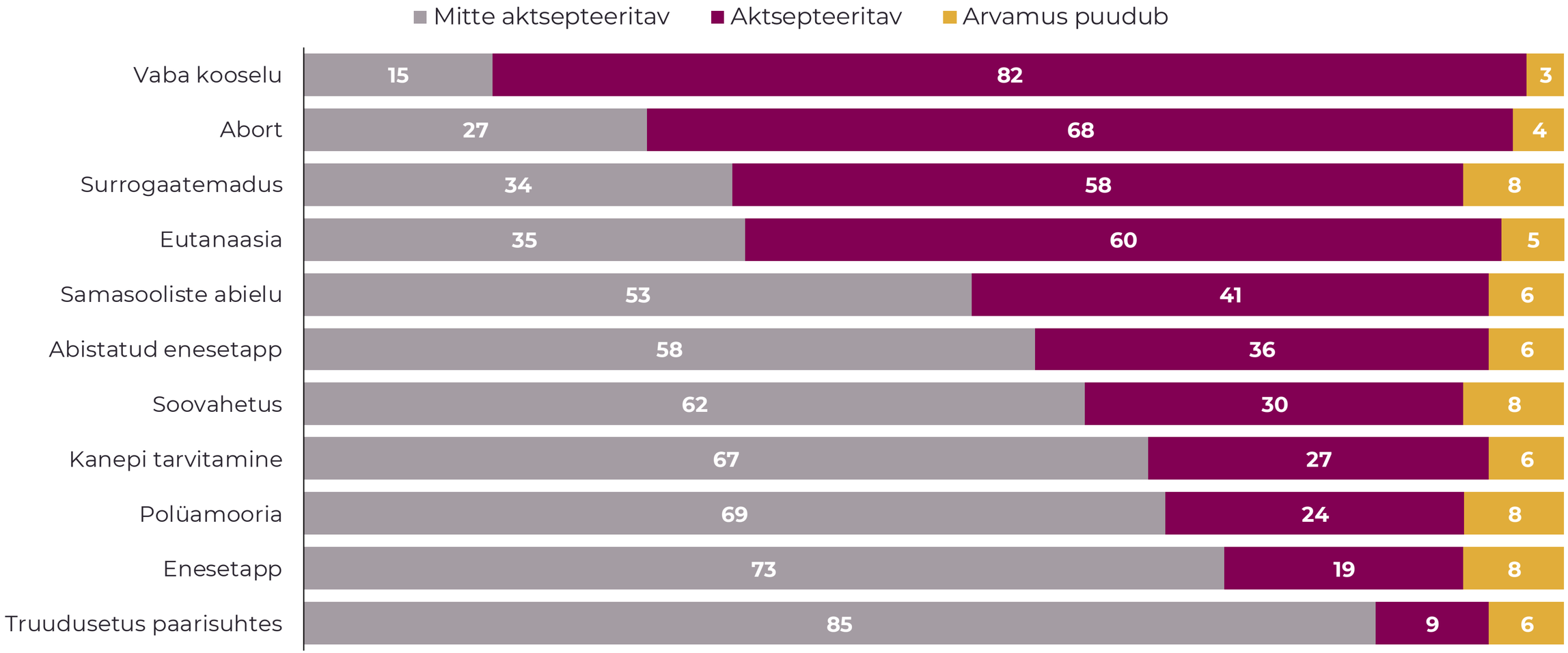
Kõige suurem keeleline lõhe puudutab Ukraina sõda ja Eesti–Moskva patriarhaadi suhteid

Allikas: UI2026; 1=üldse ei nõustu, 4=täiesti nõus

Eetilised ja moraalsed hoiakud

Kooselu ja abort on enim aktsepteeritud; elulõpu küsimustes on ühiskond jagunenud

Allikas: UI2026

Mida räägivad andmed Eesti usulisest maastikust?

Viis järeldust Eesti elanikkonna usulise identiteedi uuringust 2026

01

Usk Jumalasse väheneb, kuid samas on palju inimesi kes ei osaka vastata

Jumalasse uskujaid on 29% (2020: 37%), „ei oska öelda“ vastajaid on endiselt 27%.

02

Identiteet, kuuluvus ja praktika ei ole sama

37% peab end kristlaseks, kuid regulaarselt palvetab 11% ja iga nädal käib kirikus 7%.

03

Keelerühmade erinevused on sügavad

Venekeelsed peavad end kolm korda sagedamini usklikuks (29% vs 9%) ja käivad sagedamini kirikus.

04

Vaimsus ulatub kiriklikust ruumist märksa kaugemale

„Vaimne, kuid mitte religioosne“ on suurim enesemääratlus (20%).

05

Kiriku tugevus on kultuur ja abivajajate toetamine

Kultuuri säilitamine 50%, abivajajate aitamine 48%; 26% ei näe kirikul ühiskondlikku rolli.

Allikas: EUU2020 ja UI2026